

озброїти майбутнього вчителя не тільки необхідними знаннями, а ще й ефективними стратегіями навчання, що має стати поштовхом до самоосвіти та підвищення кваліфікації відповідно до потреб суспільства.

Література

1. Altmayer C. Zum Kulturbegriff des Faches Deutsch als Fremdsprache./ Zeitschrift für interkulturellen Fremdsprachenunterricht 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.spz.tu-darmstadt.de/projekt_ejournal/jg_02_2/beitrag/altmayer3.htm
2. Becker E. Lehramtsausbildung – Illusionen ohne Ende? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.sowi-onlinejournal.de/lehrerbildung/becker.htm>
3. КМК: Interkulturelle Bildung und Erziehung in der Schule vom 25.10.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmk.org/doc/publ/pub.htm>
4. Krüger-Potratz M. Lehrerbildung im Zeichen von Pluralität und Differenz.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gesis.org/fileadmin/upload/dienstleistung/fachinformationen/servicepublikationen/sofid/Fachbeitraege/Migration_2004-1.pdf
5. Radtke F.-O. Professionalisierung der Lehrerbildung durch Autonomisierung, Entstaatlichung, Modularisierung [Електронний ресурс]. – Режим доступу:– <http://www.sowi-onlinejournal.de/lehrerbildung/radtke.htm>
6. Zeuner Ulrich Landeskunde und interkulturelles Lernen. Eine Einführung [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.tu-dresden.de/sulifg/daf.htm>

Стаття надійшла до редакції 18.04.2011 р.

УДК 37 (09)

Емельова А. П.

аспірантка,

Криворізький державний педагогічний університет

ІДЕЇ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ В НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ С. А. АНАНЬІНА

У статті розглядається науково-педагогічна спадщина С. А. Ананьїна. Проаналізовано здобутки вченого, виявлено визначені ним ідеї трудового виховання.

Ключові слова: трудове виховання, трудове навчання, праця, трудова педагогіка, екскурсійний метод.

В статье рассматривается научно-педагогическое наследие С. А. Ананьина. Проанализированы достижения ученого, выявлены определенные им идеи трудового воспитания.

Ключевые слова: трудовое воспитание, трудовое обучение, труд, трудовая педагогика, экскурсионный метод.

The article deals with the scientific and pedagogical heritage of S. A. Ananyina. The achievements of the scientist are analyzed and some of his ideas of labor are education.

Keywords: labor education and training, labor, labor pedagogy, sightseeing method.

Постановка проблеми. Провідна роль трудового виховання у всебічному розвитку особистості визначається домінуючою роллю праці в житті людини і суспільства. Загальновідомо, що праця завжди була і залишається основою життєдіяльності людства, необхідною умовою розкриття їхнього

потенціалу. Правильно організоване трудове навчання і виховання, безпосередня участь школярів у суспільній корисній, виробничій праці, є чинником морального та інтелектуального формування особистості, її фізичного розвитку. Ось чому трудове виховання у шкільному житті з давніх часів є дуже вагомим і значущим.

Проблема трудового виховання й навчання наприкінці XIX – початку XX ст. постала надзвичайно гостро й актуально, бо влада взяла напроям організацію єдиної трудової школи, яка б озброювала дітей знаннями і вміннями, необхідними для підвищення продуктивної праці у промисловості та сільському господарстві.

Зазначимо, що великий, а часом й визначальний вплив у модернізації, зокрема шкільної галузі, у той період відігравали представники громадської думки. Учасники суспільно-педагогічних рухів, які висловлювали інтереси різних соціальних груп, виступали за реальні перетворення у шкільництві, і практично одностайно визнавали необхідність створення так званої трудової школи, хоча й по-різному визначали можливі шляхи перетворення цього процесу.

Аналіз актуальних досліджень. Науково-педагогічна спадщина С. Ананьїна була предметом дослідження учених: Н. Дічек, Н. Сафонова, М. Ярошенко. Дослідник Н. Кошечко розглядала трудове виховання підростаючих поколінь у працях ученого.

Формування цілей статті. Метою нашої статті є дослідження науково-педагогічної спадщини С. Ананьїна та виявлення визначених ним ідей трудового виховання.

Виклад основного матеріалу. Вагомою у справі висвітлення проблеми трудового виховання дітей та молоді, навчання ручної праці і доцільного її викладання була діяльність Степана Андрійовича Ананьїна (1874-1942) видатного науковця-філософа, педагога, психолога, активного громадського діяча.

У багатьох працях чільне місце дослідник відводить трудовому вихованню, вважаючи його важливим чинником економічного розвитку країни й ефективним засобом формування людини.

С. Ананьїн вважав трудове виховання необхідною ланкою загального гармонійного розвитку особистості й зазначав, що фізична праця вже давно визнана істотним фактором тілесного й духовного благополуччя дітей та молоді. Професор підкреслював, що заняття фізичною працею нарівні з оволодінням іншими дисциплінами розширюють сферу пізнання вихованців, залучаючи їх до реального життя. Трудове виховання є могутнім засобом втілення творчих намірів підростаючих поколінь, підготовки їх як здорових і діяльних працівників сучасної дійсності [4, с.133].

До проблеми трудового виховання С. Ананьїн звертався ще на початку своєї педагогічної діяльності в 1905-1917 рр. Зокрема він підтримував

уведення ручної праці, сільськогосподарських занять та інших видів трудового навчання не лише в початкових школах, а й у середніх [4, с. 132].

Проте найґрунтовнішою працею з трудового виховання є монографія «Трудове виховання. Його минуле і сучасне» (1924), у якій С. Ананьїн докладно вивчав не лише зміст терміна «трудове виховання», а й описав історичні досягнення світової педагогіки з проблем виховання, проаналізував і зробив спробу систематизувати концепції трудової педагогіки. Дослідник наукової спадщини С. Ананьїна Н. Кошечко достатньо високо оцінює наукову книгу: «Цей історико-педагогічний екскурс є цінним не тільки через те, що прояснює загальну картину стану трудового виховання в системі методів впливу на особистість, а й орієнтовно окреслює шляхи розвитку виховного процесу» [3, с. 13].

Неабиякої значущості монографії надають упорядники хрестоматії «Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.)» Л. Березівська та ін.: «Усвідомлюючи важливість і першочерговість створення в Україні масової трудової школи і прагнучи відповідати на практичні питання, які мало вирішувати вчительство у 20-ті роки, учений проаналізував проблеми трудового виховання в контексті ідейних, соціально-економічних і суто виховних вимог, висвітливши сукупність досягнень світової і вітчизняної педагогіки. До критичного зіставно-порівняльного аналізу зарубіжних і радянських концепцій С. Ананьїн підійшов неупереджено, об'єктивно оцінюючи процес і напрямки розвитку ідей трудового виховання, особисто схиляючись до концепції пріоритету виховного спрямування праці у шкільних закладах усіх типів та необхідності гармонійного поєднання розумової і фізичної праці» [1, с. 217-218].

Працю С. Ананьїна можна розглядати як значний крок уперед у вітчизняній теорії трудового виховання. Монографія «Трудове виховання ...» є спробою не тільки науково узагальнити теоретичні й практичні надбання західної та радянської педагогіки, а й визначити шляхи розвитку цього педагогічного феномену. Зважаючи на те, що трудове виховання стало основною формою соціального виховання за радянської доби, учений один із перших висунув ідеї про поєднання трудового навчання й виховання з продуктивною працею [2, с.216].

Метою дослідження С. Ананьїна стало з'ясування суті трудового виховання з « усіма його соціально-економічними засадами у минулому й у сучасному ». Учений дає таке визначення трудового виховання: «...це перш за все виховання, що використовує фізичну працю, доступну для дітей і посильну для них. По-друге, це виховання, що прагне тісно і неподільно поєднати з фізичною працею працю розумову, як дві сторони одного й того самого єдиного в собі виховного процесу. При цьому розумову працю беруть не у її колишній формі, а як розумову діяльність, спрямовану на те, щоб перемогти низку перешкод розумового характеру, щоб внаслідок цього дитина набула відповідних знань. Знання не дають, їх відшукують. У розу-

мовій праці задіяний не лише один бік психіки дитини, сприймаючий, а й той, що обробляє, ставить проблему, завдання, шукає засоби її розв'язання, сприймає й обробляє сприйняте» [1, с.219-220].

Автор наголошує на поєднанні фізичної й розумової праці як складової виховного процесу. Окрім того він зазначає, що трудове виховання – це процес впливу на природу дитини, який повинен поширюватися на всі важливі аспекти «психофізичного організму дитини».

У розділі «Минуле трудового виховання» педагог зазначає, що ми увійшли в епоху праці, коли «праця стає осередком індивідуального та колективного життя і набирає значення найціннішої форми життя» [1, с.220]. Як ми бачимо, велику роль учений надає праці, вважаючи, що вона формує мораль, звички, вчинки та характеризує побут і життєвий устрій людей.

Розглядаючи основні напрямки трудової педагогіки, С. Ананьїн звертає увагу на те, що першочерговим завданням постає виховання такої дитини, яка б уміла і воліла працювати на користь трудовому колективові.

Цікавою для нашого дослідження є презентована в цій роботі класифікація напрямів у трудовій педагогіці (до 20-х років ХХ ст.) Є. Бургера (наведена у книжці С. Ананьїна):

1. Гігієнічний напрямок. Основна думка – праця сприяє здоров'ю.
2. Дидактична течія. Навчання не повинно проходити без праці. Вихованець повинен працювати, щоб наука його була повноцінна. Праця або зміцнює навчання, доповнюючи його, або є методичним принципом.
3. Третій напрямок надає праці виховного значення. Праця усуває негативні прояви лінивої дитини, є засобом виховання волі, владі.
4. Натуралістичний напрямок надає головного значення природним чинникам виховання. Відповідно потреба працювати є вимогою самої природи.
5. Індивідуалістичний напрямок. Основне завдання виховання – розвиток нахилів дитини.
6. Соціальний напрямок. Праця – основний засіб соціального виховання [1, с.222-223].

С. Ананьїн зробив спробу систематизувати основні течії тогочасної трудової педагогіки, за основу класифікації поклавши зміст праці та її види.

С. Ананьїн докладно розробив та апробував новаторський для того часу екскурсійний метод у трудовому навчанні та вихованні школярів, який мав значний освітній потенціал завдяки максимальній наближеності до реалій життя. В екскурсії він убачав особливу й ефективну форму унаочнення, яка швидко активізує сприймання учнів. До того ж цей метод – один із найзручніших засобів подолання вербалізму в навчанні. Ніякий опис, жодна книга і словесне зображення, за словами С. Ананьїна, не в змозі повноцінно відтворити істинне знання. Але за допомогою проведення екскурсій можна значно розширити рамки дитячого досвіду та поглибити знайомство з різноманітними витворами людської життєдіяльності: архітектурою, різ-

ними галузями виробництва, шедеврами мистецтва, мальовничою природою, життям людей тощо. Ученим розроблено рекомендації щодо застосування екскурсійного методу, окреслено етапи його реалізації, кожному з них він дав наукове обґрунтування [3, с.12].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження засвідчує, що С. Ананьїн вивчив не тільки зміст терміна «трудове виховання», а й проаналізував його історичний аспект. Окрім того, базою висвітлених думок науковця були не тільки вивчені зарубіжні системи трудового виховання, а й досвід трудової підготовки підростаючих поколінь вітчизняних і російських педагогів. На наш погляд, подальше історико-педагогічне дослідження з порушеної проблеми вбачаємо у з'ясуванні змісту поняття «трудове виховання» в ідеях вітчизняних педагогів зазначеного періоду.

Література

1. Ананьїн Степан Андрійович (1874-1942): учитель, педагог, психолог // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина ХІХ–ХХ ст.): [хрестоматія / упоряд.: Л. Д. Березівська та ін.]. – К.: Наук. світ, 2003. – С. 217-234.
2. Дічек Н. П. Ананьїн Степан Андрійович (1874-1942): педагог, психолог, фахівець з теорії виховання, порівняльної педагогіки / Н. П. Дічек // Українська педагогіка в персоналіях: у 2 кн. Кн. 2: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / за ред. О. В. Сухомлинської. – К.: Либідь, 2005. – С. 210-217.
3. Кошечко Н. В. Науково-педагогічна діяльність С. А. Ананьїна (1873-1942): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «загальна педагогіка та історія педагогіки» / Н. В. Кошечко. – К., 2008. – 20 с.
4. Кошечко Н. В. С. А. Ананьїн про трудове виховання підростаючих поколінь / Н. В. Кошечко // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки: Зб. наук. пр. – К.: Київський університет. 2006. – Вип. 5. – С. 129-137.)

Стаття надійшла до редакції 20.03.2011 р.

УДК 378.147:81'243

Шерстюк Л. В.

ст. викладач,

Чорноморський державний університет ім. Петра Могили

НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНОГО ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ З ОПОРОЮ НА МІЖПРЕДМЕТНУ КООРДИНАЦІЮ

У статті розкривається питання оптимального структурування і змістового наповнення навчального курсу з іноземної мови в системі підготовки студентів нефілологічних спеціальностей. Забезпеченню якісної іношомовної підготовки майбутніх філологів сприятиме уведення міжпредметної координації у зміст навчальних курсів.

Ключові слова: *навчання професійно спрямованого іношомовного спілкування, міжпредметна координація, студенти нефілологічних спеціальностей.*

В статті раскрывается вопрос оптимального структурирования и содержательного наполнения учебного курса по иностранному языку в системе подготовки студентов нефилологических специальностей. Обеспечению качественной иноязычной